

2

SELMA ANTTILA

RAUHAA KOHTI

1922

SUOMEN RAUHANLIITON JULKAISUJA

SELMA ANTTILA

RAUHAA KOHTI

KAKSI ESITELMÄÄ

SUOMEN RAUHANLIITON KUSTANTAMA

*Suomen Rauhanliiton julkaisuja voidaan tilata
liiton sihteeriltä, rouva Selma Anttilalta
(Osoite: Helsinki, P. Robertink. 8, puhelin
59 58).*

I.

YLHÄINEN IHMISYYS.

Nykyisenä taantumuksen aikana, jolloin kaikkialla puutteellisuus, sodan hävitysten jäljet, aineellisessa niinkuin henkisessäkin suhteessa, tulevat ilmi ja pitävät kansoja nääntymyksen ja rauhattomuuden kourissa, vaivuttavat epävarmuuden hivuttavaan ja voimia jäytävään otteeseen, on pakko tutkia niitä sisäisiä syitä, joista ulkonaiset olot ja kehityksen pysähdys ovat lähtöisin. Tämä tutkimus on hedelmällistä vasta silloin, kun me ennakkoluuloista vapaina, valtiollisista puoluenäkökannoista riippumattomina, ulkopuolella kaikkien luokkapyyteiden, vain puhdasta totuutta silmälläpitäen siihen syvennymme. Kaikkein vaikeinta tässä tehtävässä on taistelu yhteiskuntarakenteemme monessa suhteessa heikkoa kokoonpanoa ja periaatteita vastaan, jotka jo vanhoina ja kulu-neina ovat tuomitut ja poistettaviksi kypsyneet ja joiden on pakko väistyä uuden, terveen ja elinvoimaisen tieltä. Kaikkein vaikeinta on ihmisten luopua vanhoista valta- ja omaisuusperiaatteista, joissa ennakkoluuloja on tuke-massa usko -ismeihin, -logioihin ja -kratioihin. Ne istuvat ihmisten tajunnassa lujasti, kuin täplät kirjavan lampaan turkissa, eikä suinkaan vähimmin niiden, jotka mielellään lukeutuvat kaikkein vapaamielisimpiin.

Järkyttääkseen juurtuneita harhaluuloja vaaditaan uusien elämän ehtojen ja muotojen luojilta ja puoltajilta järkähtämätöntä uskoa ja ehdotonta alttiutta lähtiessään esittämään aatteitaan. Voidaksemme poistaa sen pahan ja turmiota, perikatoa, tuottavan pakkovaikutuksen, joka nykyään on syöpänä tarttunut elämämme juuriin, täytyy meidän tuntea ja tunnustaa uusi ajanhenki — rauhan

merkitys. Sen lipun suojassa viihtyy kaikki se voima, usko ja kyky, joka voi luoda uutta ja elinvoimaista.

Rauhanoppi, sellaisena kuin tässä pyrin sitä esittämään, vaatii syvällistä asioihin ja olosuhteisiin perehtymistä, asiallisuutta ja antautumusta kannattajiltaan ja tutkijoiltaan, eikä se voi äkkiä kerätä ympärilleen suuria joukkoja, jotka sitten taas yhtä nopeaan siitä luopuisivatkin mitään saamatta tai mitään jälkeensä jättämättä raaka-aineksena, josta kuka tahansa halullinen saisi otollisen välikappaleen.

Rauhanoppi, sellaisena kuin Suomen Rauhanliitto on ottanut sen ajaakseen, on ihmisen opastamista itsekasvatukseen, tuntemaan itsensä ja omat mahdollisuutensa suhteessaan aikaan ja yhteiskuntaan. Se on samalla yhteiskunnallista uudistustyötä rauhan pohjalla, jossa asteittainen ja henkisiin arvoihin perustuva kehitys on tukena ja päämääränä. Rauhanoppi kohdistuu omalla painollaan niihin kahteen rinnakkaiseen yhteiskunnan nykyiseen ennakkoluuloon, joiden mukaan maailma ei pysyisi pystyssä ilman *aseisiin* nojaavaa *valtaa* ja *omaisuutta*.

Rauhanopin suhdetta tähän valtaan ja sen omaisuusperiaatteisiin kuvaa paraiten Jesuksen vertaus kiusaajasta, joka vei hänet korkealle vuorelle ja näytti laajoja aloja ja suurta kaupunkia ja sanoi: »Tämän kaiken teen sinulle alamaiseksi, jos lankeat polvillesi ja palvelet minua.»

Pyydän nyt kohta kohdalta, suppeassa muodossa esittää ajamiamme rauhanperiaatteita sellaisina kuin ne minulle ovat selvinneet, ei tyhjentävästi eikä viisaustieteellisesti, ainoastaan lujan vakaumuksen, uskon ja terveen järjen valossa sellaisina kuin nykyinen aika ja elämä, suru ja kärsimys sekä myötätunto vielä enemmän kärsineitä kohtaan on ne minulle ilmaissut, vedoten lukijan myötätuntoon ja harrastukseen.

Rauhan kaipuu on elänyt ihmismielissä ikivanhoista ajoista. Niin pian kuin yhteiskunnallinen kehitys on pääsyt vapauttamaan ihmiset pelkästä ruumiillisesta raadannasta ja tekemään heille selväksi yhteisyyden ja yksimielisyyden suuren voiman ja sen tukena uhrin välttämät-

tömyyden, nousee kunkin yksityisen tietoisuuteen elämän sopusointuun pyrkiminen — rauhan tavoitteleminen. Aasian kansojen sivistys on rauhan kulttuuria. Heidän pyhät kirjansa, Vedat, Zend Avesta, Mahabharata ja Ramajana, Koraani, kaikki ne julistavat rauhan oppia sen syvällisimmässä muodossa. Heidän viisaansa eristäytyivät erämaiden syvyyksiin eliniäkensä tutkiakseen häiriintymättä olevaisuuden salaisuuksia, ilmituodakseen elämää ohjaavat lait. He ovatkin tuhansien vuosien kuluessa vapauttaneet ihmisielun alkuperäisestä henkisestä hämäryydestä, eroittaneet luonnollisen ylluonnollisesta ja järjen sekä tunteen voimalla nousseet huimaaviin ajatusmaailman korkeuksiin eetilisillä aloilla. Heidän uskonsa jumalalliseen voimaan kaikkeuden keskellä, eloa säteilevään sentrumiin, joka ei ole persoona, ei minkään hahmoinen, mutta kaiken elon ikuinen lähde, on vapauttavaa ja kohottavaa. Itämaan viisaiden kirjat toteavat kaikkeudessa ehdottoman järjestyksen, joka on kiertokulkua. Kiertokulkua, josta ei mikään lopullinen poikkeaminen ole mahdollista. Se on kuin taivaankappaleiden liike aina omaa rataansa kiertämistä, ja radalta poistuminenkin on liikkeen jatkumista toisessa yhteydessä. Kaiken elon lakina on ehdoton järjestys. Järjestys on rauhaa, joka jatkuu vapaaehtoisena hyvän tunnustamisena. Järjestys ei kuitenkaan ole kaavoihin kangistumista eikä aina samassa muodossa jatkamista. Kehitys vaatii moninaisuutta ja uudistumista. Niin pian kuin aika povesta synnyttää uuden arvon, vaatii järjestys sen tunnustamista ja elämään soveltamista.

Kun historiassa eletään kumous- ja murroskausia, ovat ne aina puhjenneet liian kauan pidätettyjen uudistusten aiheuttamina. Uusi ja elinvoimainen työntää silloin omalla ehdottomuudellaan vanhan pois yltään ja ilmenee alastomana ja outona vihamieliseen ympäristöön. Vanha haastaa tämän uuden taisteluun vielä voimakkaana, mutta vähä vähältä heikentyvänä, ja uusi kehittyy nuorena yhä edelleen, synnyttäen jo itsessään seuraajansa idun ja niin jatkuu yhä edelleen.

Tämä ihmiskunnan taistelu tähtää kokonaisuutta, kaiken tasapuolisuutta ja eheyttä.

Eihän meidän alkeellisinkaan yhteiskuntamoraalimme enää siedä, että vain osa kansasta pääsee nauttimaan sivistyksestä, ja me paheksomme sitä, että joitakin kansoja sorretaan pieninä ja vähäväkinä. Tuskalliselta tuntuu meistä myöskin se, että toiset rodut ovat vähemmän kehityskykyisiä kuin toiset, sillä se estää tasapuolista edistystä, hidastuttaen ja lamauttaen sitä, niin että tuntuu siltä kuin ei mitään varsinaista kehitystä olisi olemassa.

Mitä selvemmin olemme tietoisia eheyteen pyrkimisen tarpeellisuudesta, sitä valtavampi on meissä rauhan kaipuu ja tarve, sillä tämä kehitys on mahdollinen vain rauhan pohjalla. Ja täydellinen, kestävä rauha saavutetaan ainoastaan siten, että koko ihmiskunta on kypsytynyt sitä noudattamaan. Siihen mennessä on pitkä kehityksen taival samottavana.

Rauhantyö on aloitettava yksilöistä.

Miksi yksilöistä?

Eikö rauha ole poliittinen kysymys, kansainvälinen asia, jossa tekijöinä ovat vallanpitäjät?

Ellei rauhan saavuttamiseksi muuta tarvittaisi kuin poliittisia temppuja ja valtakeinojen käyttämistä ylläpitääkseen sopusointua ja tasapainoa valtojen kesken, niin etteivät ne nujertaisi toisiaan, olisi kai rauha jo aikoja saavutettu. Mutta valtakeinoja käyttämällä on rauhan suhteen aina jouduttu pulmaan ja tätä nykyä on asiain tila hyvin vakava. Vallanpitäjät ja poliitikot eivät enää ole määrääviä rauhan tai rauhattomuuden luojina eivätkä myöskään kansojen kohtalon ohjaajina. Määrääviä ovat ne ja ne joukot tai se tumma tausta, joka kansana tai kansanjoukkoina milloin tahansa voi ottaa politikoitsijoilta ohjat, siirtää ne yhä uusiin käsiin tai sekoittaa pelin täydellisellä vallattomuudella.

Suurin poliittinen tekijä on nykyään *tietämättömyys* ja toiselta puolen ajan melskeessä pinnalle nousseet *valta- ja omaisuuskeinottelijat*, joiden ainoa laki on pohjaton itsekäisyys.

Ne ovat hyvin vaarallisia tekijöitä, ovat sitä kokonaisuuden osaa, joka jarruna painaa kehityksen ratasta helittämättä otettaan, ennenkuin sen jokainen osakas on itsensä keveäksi havaitseva ja hyvällä tai asianhaaran pa-

kottamana liittyvä rauhan suuntaan itse kehitykseen osallisena.

Jokaiselle yksilölle niinkuin yhteisöllekin on selviävä rauhan ehdottomuus, sen yksilöllinen ja yhteisöllinen merkitys.

Mitä on yksilöllinen rauha?

Rauha ei ole lepoa eikä paikallaan pysymistä, ei edes riippumattomuutta. Se on luovaa ja elävoittävää voimaa, sillä siinä määrässä kuin pyrin ja kykenen noudattamaan omia henkisiä ja ruumiillisia lahjojani sopusointuisesti synnyttääkseni uusia arvoja, saavutan rauhan ja tasapainon. Tämä rauha ja tasapaino on kaikkien myönteisten voimien tukena ihmisen toiminnassa. Mutta tämä tasapaino voidaan saavuttaa vain henkisen taistelun ja tietoisien pyrkimyksen avulla. Rauha on siis myöskin pyrkimyksen päämäärä.

Niinkuin elämä on monivivahteinen ja särmikäs, niin kunkin ihmisen luonteessa ja toiminnassa kuvastuu pyrkimyksen valo lukemattomissa väri vivahteissa. Päämäärä on kuitenkin kaikilla sama sopusointuisuuteen pyrkiminen, rauhan saavuttaminen.

Siinä taistelussa on toisella suuremmat edellytykset kuin toisella. Kukin saa ominaisuutensa syntymälahjaksi. Toisissa ne kuihtuvat kehityksen puutteessa, toisissa taas vaarinoitettuina ja kasvatuksessa tai myöhemmin itse tietoisien pyrkimyksen avulla kehitettyinä tulevat voimakkaaksi elämän tueksi, jolloin elämä kouluttaa jaloksi ihmiseksi.

Ei kysyä sitä, olenko ojankaivaja vai tietoviisas ihminen; mikään ulkonainen ei ole tässä määräävänä. Mikään ei voi korvata minulle tappiotani, ellen kehity hyväksi ihmiseksi, ei rikkaus, ei kunnia, ei tieto, ei taito. Kaikilla on oikeus ja velvollisuus ennen kaikkea tavoitella ylhäistä ihmisyyttä, sellaisia ominaisuuksia, jotka kohottavat hänet kansanluokkien yläpuolelle suureksi ja jaloksi ihmiseksi, rauhan, sopusoinnun noudattajaksi. Sellaisena köyhä mummo kylän laidassa tuottaa kanssaihmisilleen ja samalla itselleen enemmän siunausta kuin mahtava henkilö, joka on laiminlyönyt kehittää itsessään ihmisyyden jaloja ominaisuuksia.

Ylhäistä ihmisyyttä, joka pysyy lujana kaikissa olosuhteissa, ei ihminen voi saavuttaa vain synnynnäisten lahjojen avulla ilman kasvatusta, omaa pyrkimystä ja elämän taistelua, sillä se on vasta niiden tulos. Tasapainoa etsiessään hän on usein saanut kolhaista kipeästi omaa luonnetaan ja tuntea luissaan ja ytimissään, mihin mikin tieto ja taito perustuu, saanut maksaa niistä toisinaan kohtuuttomasti kalliin hinnan. Hän ei siis komeile vieraila tiedoilla eikä taidoilla.

Hän ei myöskään ole harhaan johdettavissa enempää omissa kuin yhteisönkään asioissa. Hänen elämänsä saa työn eheyden ja tyydytyksen kautta rytmiä aivan kuin innolla ja antaumuksella kirjoitettu runo on sointuisa ja rytmillinen sisältönsä voimasta. Sellainen sisäinen ja ulkonainenkin sopusointu on rauhaa, jota ei mikään satunnainen eikä ulkonainen voi häneltä riistää, koska se on syvällä hänen olemuksessaan.

Hänen ulkomuotonsa, elintapansa, ympäristönsä puhuu siitä rauhasta, hänessä on jotakin varmaa ja itsestäänselvää, voiman säteilyä, joka vie mukanaan ja tuntuu turvalliselta. Hänestä säteilee rauhaa ympäristöön, hänen perheensä kasvaa sen suojassa, ja onnellinen se maa, jossa on paljon tällaisia perheitä.

Rauhan ihmisen sisäisistä syistä lähtevää toimintaa seuraa välttämättömyytenä vapautuminen. Jokainen hetki on hänelle ikuisuutta, joka on muutettava korkeammaksi ja vapaaksi elämäksi. Tämä vapaus ei ole yhteisyydestä eroittumista, sillä vapaa elämä syntyy vasta henkisestä yhteydestä, vuorovaikutuksesta lähimmäisten kanssa. Henki on ainoa varsinainen voima elämässä, sen työt kuvastin, jossa ihminen vasta tuntee itsensä ihmiseksi. Tähän henkiseen yhteistyöhön on kunkin yksilön liityttävä. Mutta omassa sielussaan hänen minänsä pysyy kuitenkin vapaana. Sielu elää omasta voimastaan aivan kuin taivaankappale pyörii akselinsa ympäri samalla kuin se liikkuu rataansa pitkin, kuuluen aurinkokuntaan. Tämä itsensä tajuaminen laajenee ihmisyytajunnaksi, ja se taas johtaa äärettömän ikuisen hengen käsitykseen.

Päästäkseen tajuamaan itseänsä, ihmisyyttä ja ikuista henkeä täytyy ihmisellä olla rakkaus. Ei ole kehitystä

ilman rakkautta, eikä taas itseään kehittämättä voi täyttää rakkauden töitä. Näin on ihmisyyys ja rakkaus eroittamattomat elämää hallitessaan. Ne eivät tyydy vain pelkkään muotojen muovailemiseen ulkonaisessa elämässämme, ne pyrkivät kasvattamaan hyvää henkeä.

Ne yhteiset ulkonaiset edut, jotka ovat ihmiselle mahdolliset saavuttaa vain yhteisöön kuulumalla, suovat mahdollisuuden itsekullekin vapautua kovasta kohtalosta ja seurata myötäsyttyä, jumalaista mielikuvitusta, joka kohottaa ja vapauttaa sielun. Tämä sielun vapaus on kuin aina uhkuvaa nuoruuden voimaa, joka iloisena, kevein mielin, astuu vaikeuksia vastaan. Tulkoon vanhuus, tulkoon ruumiillinen heikkous, ne eivät hänen elämänsä menoa muuta.

Yksilö ja yhteisyys ovat siis alituisessa vuorovaikutuksessa keskenään, emmekä voi ajatella lopullista pysyvää rauhaa, ennenkuin suurin osa ihmiskuntaa on herännyt tajuamaan tämän yksilön ja yhteisön suhteen.

Siihen mennessä on pitkä kehityksen taival edessämme, sillä me nykyajan ihmiset emme ole rauhan ihmisiä.

Päästäksemme käsittämään, kuinka paljon meiltä tässä suhteessa puuttuu, tahdon luoda kuvan nykyisestä arki-ihmisestä sekä nerosta, yli-ihmisestä.

Lapsen huomattavimmat ominaisuudet ovat haluaminen ja pelko. Haluaminen ilmenee tavoittamisena, koskettamisena, lapsi vie kaikki suuhunsa; pelko saa lapsen painamaan päänsä äidin povelle, kun mikä outo lähenee. Myöhemmällä asteella haluaminen jo ilmenee pyyteenä tulla huomatuksi, ja pelko kasvaa suureksi huoleksi tulevaisuudesta.

Toimeentulostaan huolehtiva ihminen sijoittaa elämänsä aina tulevaisuuteen, tahtoen silloin olla varma turvallisuudestaan, elää varallisena, kauan, runsaasti. Tämä elämän pyrkimys voi täyttää hänet kokonaan, hänen ainoa ilonsa on ponnistelu luoda tulevaisuus varmalle, aineelliselle pohjalle. Hän irtaantuu yhä enemmän omasta itsestään, ja pyrkimyksen painopiste laskeutuu silloin hänen ulkopuolelleen, maailmaan, hän joutuu riippuvaiseksi ihmisistä ja asianhaaroista; hänen pitää voida

näkyä, määrätä, hallita. Tätä varten hänen on hankittava itselleen kannattajia, mahtivaltaa. Harvat siihen pääsevät oman työnsä ja lahjakkuutensa painolla, useimmiten on tehokkaana keinona viekkaus, keinottelu, luovaleminen, politiikka.

Ihminen ei voi näin ollen itseään enää kunnioittaa, mutta toisten kunnioittaminen on samaa kuin työntää heidät etualalle ja tuottaa itselleen häviötä. Hän siis vetää muita omalle tasolleen, alentaa etevämpiään epäsuosiolla, arvostelulla, panettelulla.

On selvää, ettei puhdasmielisyydellä ole tässä mitään sananvaltaa. Mielivalta on määräävänä ja tarkoituksellinen aineellisuus päämääränä. Jos hän seuraa siveellisiä periaatteita, on sen aiheuttanut pelko ehkä myöskin taikausko, sillä sattuma heiluttelee aineellisuuden vaakaa hyvin usein. Taikka pakottaa myös hyöty noudattamaan hyveen vaatimuksia, sillä hyvä on usein myös hyödyllistä. Totuus ja hyvyys eivät ole tälle ihmiselle koskaan ehdotonta, siveellistä tarvetta taikka täyttymystä.

Vapautuneena sisäisistä sielullisista arvoista tämä ihminen uppoutuu aineellisuuden lähteisiin ja löytää niistä humaltuneena tyydytyksen, luo sillä pohjalla oman maailmankatsomuksen, elämän sisällön ja taiteenkin.

Se taide voi olla älykästä, säkenöivää, hurmaavaa, aistien kiihoitusta, loistavaa, komeata, koristeellista. Siinä voidaan ajatella henkevästi, terävästi, kylmästi ja tuhoavasti. Siinä voidaan ihailla luontoa, ihmiskohtaloita, elämänilmiöitä hellämielisesti ja tunteellisesti. Henkiset nautinnot ovat siinä tosiasioita, paljastuksia, uutuuksia, muodinmukaisuuksia, arvostelua ja menestystä.

Mutta siltä taiteelta puuttuu asiallisuus, antaumus, totuudenrakkaus, kunnioitus ja jumaluuden käsitys, sillä siinä ei ihminen pääse irtaantumaan omasta persoonastaan eikä vaistoistaan aineellisuuden palvomisessa, hän pysyy maaperässä raskaana kuin kivi, ilman korkeamman kaipuuta, ilman hartautta.

Nämä ovat arki-ihmisiä, joita kaikkialla tapaamme. Nykyajassa on kuitenkin persoonallisuuksia, jotka elävät, toimivat, kärsivät, voittavat tai nääntyvät keskuudes-

samme, ja joita nykyaika kunnioittaa nimellä voimaihminen, yli-ihminen.

Mistä johtuu tämä yli-ihmiskäsité? Onko se vain tyhjää kuvitteluja, pelkkää nietzscheläisyyttä? Sairaiden aivojen haavekuva, jota sitten on muovailtu, mustattu tai jumaloitu?

On pakko myöntää, että voimaihminen eli yli-ihminen on todellinen ilmiö. Älyllinen aikakautemme on aineen palveluksessa muovailut oman persoonallisuutensa. Se on tarvinnut sellaista nerokasta valtaihmistä. Sen on täytynyt aikoinaan luovuttaa pääoma yksiin käsiin. Ihmiskunta oli lisääntynyt nopeasti ja tahtoi luoda itselleen aineellista vapautta, entistä viehättävämpää oloa. Se voitiin varmimmin ja nopeimmin saavuttaa juuri niiden ihmisten voimasta, jotka olivat siihen tietoisesti kypsyneitä. Heidän suurissa aivoissaan hehkui ajan ahjo, jossa taottiin uusi sampo ihmiskunnan elämiseksi, ja heille luovutettiin kaiken maailman aine, kaiken maailman työkunto ja työvoima ja heidän oli ohjattava miljoonien työn tulos samaan päämäärään, sääli-mättä ketään tai säästämättä mitään, sillä kymmenien vuosien säästäväisyys ei voinut tuottaa sitä, minkä päivän rajaton tuhlaus synnytti tuokiassa. Oli luotava uutta massoittain, määrättömästi yhä karttuvaa miljoonia ihmisiä varten ja tyydytettävä heidän herännyt ylellisyysvaistonsa, oli päästävä vapaaksi orjuuttavan aineellisuuden taakasta.

Tässä luomistyössään älyllinen ihminen tuntee nautintoa ja suurta voitonriemua, humaltuu rajattomasta vapaudestaan seisossaan aikansa korkeilla huipuilla. Hän julistaa itsensä yli-ihmiseksi, polkee tuhansien työn- ja elämänoikeuksia tehden ihmisten toimeentulon mahdollisuudet itsestään riippuvaiseksi. Hän unohtaa, että työvoima oli annettu hänen ohjattavakseen yhteis-hyvän luomiseksi.

Yhtä vähän kuin tämä yli-ihminen tunnustaa työihmisten oikeutta työnsä tuloksiin, yhtä vähän hän kunnioittaa ketään tai mitään yläpuolellaan tai itseään voimakkaampaa. Hän ei sääli ketään, sillä se tunne voisi

viedä »kuilujen» partaalle, ja hänen oma suuruutensa joutuisi vaaraan.

Kukin aika synnyttää ja kasvattaa omat lapsensa sellaisiksi kuin aikalaiset heidät ansaitsevat. Keksintöjen ja suurkapitalismin aika oli jättiläisten, nerojen ja todellisten voimaihmissen, yli-ihmisten aikaa.

Mutta jännitys laukesi; uusi aika ei enää synnyttänyt samaa tarvetta eikä samanlaisia persoonallisuuksia. Kuitenkin jäi suuruuden kajastus ja menneiden nerojen ihailu, ja se nostatti halun jäljitellä heitä. Siitä kehittyi surkea irtokuva, jossa suuruus oli kuvittelu, työ ja ominaisuudet olemattomia. Uuden luominen supistui jäljennöksiin ja niiden paranteluun, vanhan perityn kaupusteluun ja yksityisen hyödyn tavoitteluun. Persoonallisuus on tällä ajalla aina hyökkäys- ja puolustusasemassa yhä kiihtyvässä jännityksessä. Rauhattomuus, kuumeinen kiire on tämän ajan kuvaavin piirre. Aineellisen hyödyn, kunnian tai vallan tavoittelu pitää verta kuohuksissa, tarttuu tautina lähellä oleviin ja vetää nieluunsa. Edistymisen ehtona on ainainen itsensä korostaminen ja samalla toisen syrjäyttäminen ja alasvetäminen. Kateus, viekkaus ja viha saa heissä uskollisia palvelijoita. Yksityiset, joilla on paatunein omatunto ja ovelin luonne, pääsevät päällepäsmäreiksi ja julistavat omaa ja kohtaloveriensa kunniaa. Syntyy ihailijoiden ylistyslaulu uudenajan persoonallisuudesta, voima- ja yli-ihmisestä.

Väärän ihailu tuottaa moninkertaisen pahan, jota sanotaan synniksi.

Mitä on synti? Syntiä on kaikki se paha, mitkä teemme lähimmäisellemme ja itsellemme. Se johtuu rakkauden puutteesta. Kun viatonta sorretaan ja hän tulee yhä selvemmin siitä tietoiseksi, ja kun hänen oma syyttömyytensä huutaa: se on väärin! niin hänen oikeustuntonsa loukkaantuu jatkuvasta tylyydestä ja julmuudesta, joka työntää kärsimykseen, suruun, vihaan ja lopulta paatumukseen, sellaiseen tilaan, että kaikki muuttuu yhdentekeväksi ja kosto nostaa päätään. Viattomalle tehty paha tuottaa hedelmän, muuttuen suuremmaksi pahaksi, ja niin yhä kasvavassa sarjassa enenee kehityksen lain mukaisesti. Hyvän merkitys hämärtyy ja peittyi. Tämä turmiollinen käsitys voi intohimoisesti ajettuna viedä

kokonaiset joukot ja kansat perikadon partaalle, ja siitä voi vähitellen kehittyä maailmanvalta ja maailmansota.

Vihalle ja sen tuottamalle tuholle ei ole mitään muuta vastapainoa kuin rakkaus ja sen synnyttämä hyvä.

Samoin kuin älyllisyys on vihan luontainen piirre, on taas sielullisuus rakkauden tukena.

Älyllä ihminen punnitsee kylmästi, tutkii, erittelee, tekee johtopäätöksiä, epäilee, vertailee ja on aina objektiivinen ja pääsee tuuma tuumalta haluamansa tosiasiain perille. Äly voi olla hyvän palveluksessa, mutta myöskin yhtä hyvin pahan. Siihen eivät pääse vaikuttamaan sielulliset, väläykselliset näkemykset, välitön totuuden tajuaminen. Sielullisuutta on esim. kun kaksi ihmistä katselee metsää. Toinen näkee siinä vain puita, pensaita, kiviä, taivasta, mitä metsässä sattuu olemaan. Mutta toinen havaitsee tuossa kaikessa yhteyden, kokonaisuuden aivan kuin puitteissa. Siinä on määrättyjä viivoja, värejä, suloa, joka häntä lämmittää ja ihasuttaa. Tämä näky on sielullinen, välittömälle näkemykselle ja tunteelle rakentuva.

Rakkaus on ihmisessä aivan itsenäinen tunne, ja me voimme sen erottaa helposti toisista tunteista. Me voimme tehdä havaintoja itsessämme ja huomata, miten se pysyy ehdottomana kaikissa elämän vaiheissa. Se tekee itsensä tiettäväksi samassa tuokiossa, kun se on ottanut meidät asunnokseen. Olkoon se rakkautta toiseen ihmiseen, luontoon, totuuteen, Jumalaan, se lakkauttaa muun tahtomisen ja ohjaa kaikkia hengen ja ruumiin voimia. Me emme enää ole oma itsemme, maailma näyttää itseltään muuttuneen meidän silmissämme. Siinä on niin paljon uutta, kallista ja merkillistä, mikä saa sisältönsä ja arvonsa juuri sen kautta, mihin rakkautemme kohdistuu. Kun rakastan toista ihmistä, teen kaiken voitavani häntä palvellakseni, ja siinä ponnistuksessa kasvavat voimat, ja minä huomaan itsessäni uusia mahdollisuuksia, olen siis enemmän itseni, suurempi ihmisenä kuin koskaan ennen. Uusi tietoisuus ja suhtautuminen elämään on alkanut. Jos rakastamme luontoa, syvennymme siihen tarkaten sen pohjimmaisia syitä, joista aukeaa meille uusia äärettömiä näköaloja, aavistamme ihmissielun jumalallisen näkemisvoiman, jolla se sieltä täältä luonnon salattu-

jen voimien paljoudesta keksii ihmiskunnalle yhä uusia mahdollisuuksia.

Taikka jos luen jotakin teosta, nostattaa joku erikoinen lause tai sana mieleeni aivan toisia ajatuksia kuin luettavassani kirjassa onkaan. Lukeminen on kuin avain minuun itseeni, herättää ja virittää sisäistä näkemystäni, jonka avulla yhä vaellan kauemmaksi henkisessä maailmassani. Taikka minä havaitsen elämässä jonkun seikan, jonka eheys, syvyys ja kauneus herättää ihailuni, suruni, pelkoni. Taikka jokin eletty, luettu, nähty antaa sysäyksen minun tehdäkseni niin ja niin. Nuo samat sattumat eivät toisille ihmisille tarvitse merkitä yhtään mitään. Mutta minä voin rakentaa niistä kokonaisen maailmankatsomuksen, ottaa niistä elämäni tielle merimerkkejä, osviittoja. Minuun ne voivat tehdä niin syvän vaikutuksen, että muutan entisen elämäni, minun on pakko puhua niistä, julistaa saamaani totuutta, koska kaikki näkemykseni ja kokemukseni viittaavat siihen. Silloin sitä nimitetään totuudenrakkaudeksi ja sen julistamiseksi.

Henkinen näkemyksemme ei pysähdy siihen, mitä äly voi tajuta, se pyrkii rauhattomana, henkisen luomistyön tuskassa määrittelemään luonnollisen ja yliluonnollisen rajoja, aavistamaan omaa suhdettaan yliluonnolliseen. Ja vaikkemme pääsekään siitä varmuuteen, heijastuu se kirkkaus, jonka pyrkimyksen valo ihmiselle suo, siihen ympäristöön, niihin ihmisiin, joiden parissa pyrkijä elää ja vaikuttaa. Ja pyrkijä itse tulee tietoiseksi siitä, että hän on sielullinen olento. Aine muuttuu hänelle vain toisarvoiseksi, jota vastoin henki on itse elämää. Ja ihminen henkiolentona on hänelle korvaamattoman kallis. Hänessä on jotakin, mitä ei voida loukata loukkamatta suurta yliluonnollista, Jumalaa! Mikä hänessä on luontoa, näkyvää, samaa kuin minussa itsessäni, on hänessä tuon jumalallisen voimasta. Minä en sitä vallitse, minulla ei ole oikeutta sitä lopettaa, koska en voi sitä uudestaan eloon herättää. Ja jos peitsimies astuu minua vastaan, niin en voi häntä surmata, vaikka voimani riittäisi ja minulla olisi ase itseäni puolustaakseni. Hänen syntinsä ei oikeuta minua synnintekoon.

II.

YHTEISYYS.

Maailmansodan tuottamat kärsimykset, joiden veroisia ei historia ole ennen tuntenut, eivät voineet tukehuttaa ihmiskunnan parhaimpien povesta sovinnon ja rauhan uskoa. Sodan kauhujen keskellä he yhä kiihkeämmin ikävoiväät sitä hetkeä, jolloin kanuunain tulen sammuttua ja hävitysraivon näännyttyä olisi heidän aikansa nousta ja ryhtyä työhön rauhan hyväksi. Ja nyt on jo päästy siihen, että parhain osa ihmiskuntaa myöntää pysyvaisen rauhan välttämättömyyden.

Vuosisatain kuluessa on rauhan harrastus ollut vain hyveellistä tavoittelua, sitä ei ole tajuttu niinkuin nyt käytännölliseksi välttämättömyydeksi.

Rauhan käsite on tietenkin elänyt samat vaiheet kansojen historiassa kuin se elää kunkin yksityisen elämässä. Rauhaan voi päästä vain tietoisien ponnistuksen kautta henkisesti kehittymällä.

Rauhan tajuaminen oli mahdotonta raakalaiskansoille, heimokunnittain ja sukukunnittain eläjille. Heidän keskeiset välinsä eivät olleet mitenkään järjestetyt, täydellinen mielivalta ja sattuma ajoi heidät ryöstö- ja kostonotaan. Luonnonesteet: vuoret, virrat, erämaat, meret, eroittivat ihmisiä toisistaan. Ei osattu toistensa kieltä, ei tunnettu tapoja, ei uskontoja. Vasta vähä vähältä rakennettiin teitä, syntyi kauttakulkua, tavarain vaihtoa, alettiin tajuta toistensa kieltä ja tuntea tapoja. Uskonnolliset käsitteet yhtyivät ja samalla laajenee tietoisuudmaan suuruudesta, ymmärretään, ettei ole mitään pohjaton kuilua, johon laivat syöksyvät jouduttuaan muka-

äärimmäiselle laidalle. Kunnes sitten maan oikea muoto selviää ja ihmisen ajatus hapuilee äärettömyyksiä.

Samalla laajenee ihmisten yhteisyyksäsite, tiet aukeavat kansojen ja kansojen kesken, kielet, uskonnot tulevat tutuiksi, syntyy tiedettä ja taidetta. Kansojen keskeiset välit muodostuvat määrättyjen periaatteiden mukaisiksi. Eroitetaan sodan ja rauhan tila.

Ja samassa määrässä kuin ihmishenki vapautuu ajan ja paikan kahleista, selviää hänelle myöskin ihmisten yhteenkuuluvaisuus. Uudet keksinnöt poistavat luonnon-esteet ja lähentävät ihmisiä, niin että jokapäiväinen kosketus etäällä olevien kesken on mahdollinen. Kunnes lopulta olemme tulleet siihen, että langaton sähkösanoma voi saavuttaa samalla minuutilla valtamerien laivat. Lentokoneet vievät ihmisiä muutamassa tunnissa toiseen valtakuntaan, ja puhelimesta kuulemme rakkaan äänen maan toisesta äärestä. Köyhimmässäkin mökissä tarvitaan jokapäiväiseksi elannoksi valtamerentakaisia tuotteita. Se laiva, joka kyntää suurien merien aaltoja, on meidän elämämme ylläpidossa yhtä välttämätön kuin on Polle omalla kotisaralla. Teollisuutemme ei toimi ilman merien takaa tuotuja raaka-aineita. Tieteemme tarvitsee välineitä ja läheistä yhteyttä muiden maiden tieteen kanssa. Ilman tiedettä taas käy eläminen toivottomaksi.

Tästä kaikesta selviää meille, että säännöllisen olotilan, rauhan, jatkuminen on ehdotonta pakkoa, ellemmme tahdo syöstä ihmiskuntaa uudestaan perikatonsa partaalle, niinkuin maailmansodassa. Kaikki kansat ja maan eri osat tarvitsevat toisiaan elääksensä terveesti, kehittääkseen elinehtojaan ja henkisiä arvojaan.

Uusimman ajan elämän koneisto on sitäpaitsi niin monivivahteinen, herkkä ja osaksi vaikeasti säilytettävä pysyäkseen tasapainossa ja kehittyäkseen yhä jalommaksi ja henkisemmäksi, että ihmisten pitäisi olla siitä tietoisia, selvästi se tajuta ja tuntea. Ihmiskunnan elämä ei riipu vain uusien arvojen luomisesta, siihen vaaditaan myöskin olevien arvojen säilyttäminen ja pyhittäminen. Ja se voidaan toteuttaa vain rauhan pohjalla.

»Jumala loi maailman kuutena päivänä ja seitsemäntenä hän pyhitti sen» ei ole vain raamatullinen korulause, se sisältää suuren totuuden.

Ihmiskunnan elämässä on oleva suuria sunnuntaita, syvän surun ja autuaan ilon tuntoa, katumusta ja parannusta, nousua ja laskua. Että meidän aikamme osaksi on tullut kantaa ihmiskunnan historian suurinta surua, senhän me jokainen myönnämme. Ei vain siinä merkityksessä suurinta surua, että miljoonat rakkaimmistamme ovat maan kamaralla sortuneet, vaan senkin vuoksi suurinta ja raskainta surua, että olemme itsekukin tietoiset omasta syyllisyydestämme asiain menoon.

Suru on suuri kasvattaja, kun se osuu jaloön rintaan ja kun se pyhitetään. Mutta nyt on niin paljon haavoja isketty, sydämiä murrettu ja mieliä katkeroitettu ja vihaa aiheutettu, että yksilöt ja kokonaiset kansat tuskasta voihkivat haudoilla harhaillessaan ja kotinsa raunioita etsiessään. Tahallinen vääräys ja julmuus painaa viatomia hartioita synnyttäen ylenmääräistä kärsimystä, hätää, epätoivoa, surua ja paatumusta, joka yltyy kehityksen lain voimalla vihaksi.

Mitä on meillä panna vastapainoksi tälle?

Miljoonat äidit, puoliset, morsiamet kantavat iänikuista surua povessaan, eikä mikään voi heidän tappiotaan korvata enempää kuin kuollutta herättää uudestaan eloon.

Miten me lohdutamme heitä?

Äidin surua ei lievennä muu kuin tietoisuus siitä, että se työ, jonka manalle mennyt poika on tekemättä jättänyt, sälytetään jäljellä olevien hartioille. Se vaatimus on oikeutettu, sillä äidin antama rakkaus on tuottava hedelmän, ja uhri on otettava vastaan pyhittämällä se. Ihmiskunnan velka äideille, puolisoille, morsiamille on suuri, ja sen suorittamiseen tarvitaan tällä hetkellä enemmän sielua kuin älyä, enemmän iloista mielenmalttia kuin jyriseviä mahtisanoja, enemmän naisen äidillisyyttä kuin miehen järeää tahtoa. Suru ei salli itseään häpeään saattaa, sillä kun suru poljetaan, poljetaan ihmisyyys. Ei ole mahdollista kaataa uhrien haudalle uusia uhreja. Se on uhrin hävähäytystä. Ei ole mahdollista uutta surua synnyttää, se on surun pahentamista. Ei ole sureville muuta lohtua kuin

rakkauden töiden teko heidän rakkaittensa tähden. Ja rakkauden työt ovat rauhantöitä.

Me voimme helposti kerätä päteviä syitä rauhan ehdottomuuden puolesta niin paljon, että ne rauhaa kaipaavien yhteisenä huutona täyttäisivät maan ilmapäirin, emmekä sillä sittenkään voisi rauhaa saavuttaa, sillä yhtä mahtava on niiden huuto, jotka tahtovat sotaa.

Ainoa keino on tehdä rauhan töitä ja liittyä yhteen tietoisesti rauhaan pyrkimään.

Tässä mielessä on Suomen Rauhanliitto perustettu, ja se yhtyy suurempaan kansainväliseen liittoon.

Kansojen kohtaloista on päätettävä rauhassa ja ratkaisijana on oleva siveellinen oikeus ja inhimillinen hyvä tahto. Tästä huolehtii *kansainvälinen rauhan tuomioistu*n kansainvälisen lain ja oikeuden mukaisesti. Ihmisyys on oleva kansojenkin yläpuolella.

Tämän tuomioistuimen tehtävä on oleva: estää sodat ja säilyttää ihmiskunnan luomat kulttuuriarvot.

Rauhanliike, jos mikään, on luonteeltaan oleva yleismaailmallinen. Rauhan mahdollisuushan riippuu juuri siitä, voiko ihmiskunta kokonaisuudessaan kehittyä sopusointuun. Se ei auta, että jotkut kansat saavuttavat kehityksen huipun, josta toiset ovat osattomia. Yksi ainoa rotu, joka ei voi päästä sopusointuun, yhteiskunnallisesti kehittymään niiden kansojen luonteen mukaisesti, joiden keskuudessa se elää, voi tuottaa suunnatonta häiriötä, tehdä tyhjäksi kansojen luovan voiman, hukuttaa henkiset arvot aineelliseen voitonhimoon, turmella ihmisyystajunnan epäinhimillisyydellään. Meidän yhteiskunnallinen vaistomme pyrkii vähitellen luomaan hartioiltaan tämänkaltaisen painajaisen. Aletaan jo tajuta, kuinka sota ja säännöttömät olot suovat sille runsaasti jalansijaa, ja senkin vuoksi on kansoissa heräävä rauhan kaipuu.

Samassa määrässä kuin kyetään vaimentamaan valtapperiaatetta aineellisuuden pohjalta päästään myöskin eroon sopusointuisen kehityksen jarruttajista, sodista ja aseista, pakkovallasta ja kuolemanrangaistuksesta, joka useissa maissa on sodan aikana päässyt lakiin.

Maailman rauhaa ei saada syntymään ylhäältä päin nojautuen valtakeinoihin, jotka turvautuvat aseisiin. Mitä parempaa sellainen rauha voisi aikaansaada kuin vanha ysinvaltakaan, missä suhteessa se silloin voisi vaikuttaa uudistavasti ja puhdistavasti nykyiseen asiain tilaan?

Eivätkö sodan räikeät tapahtumat ole kyllin vakuuttavasti meille todistaneet, mihin vie aineellisuuteen nojaava valta?

Millä sotia käydään? Rahalla tietenkin. Minkä vuoksi sotia käydään? Aineellisten etujen vuoksi.

Maailmansota johtui Saksan ja Englannin teollisuus- ja kauppa-eduista. Sanotaan, että suurkapitalistien, juutalaisten, teki mieli päästä käsiksi Belgian alueihin ja sen vuoksi oli sodan nimessä tämä maa vallattava. Tuhon tullessa ja sodan pahimmillaan ollessa eri maiden rahamiehet ylläpitivät keskenäisiä kauppasuhteita huolimatta vihollisuuksista, ei yhteiseksi kansan hyväksi, vaan yksityiseksi voitokseen.

Rahavalta rakensi sotalaivoja, tuhkoneita, ampumatarpeita viholliselle ja isänmaalle. Se kannatti sotaa itsensä sodan vuoksi. Se lähetti isänmaanrakkauden nimessä ja velvollisuuden kilpi kädessään kukkeimman nuorison ja kypsyneimmän miehuuden sodan kitaan. Se usutti kansat keskenäiseen taisteluun, murhaan ja hävityksen raivoon aatteellisuuden nimessä. Minkä vuoksi? Kahmaistakseen ryöstöjen ja voittojen tulokset, anastaakseen laittomuuden vallitessa turvattoman kansan omaisuuden, tehden siitä kauppatavaraa ja pistäen hinnan yksityisen ryöstäjän taskuun.

Mammonalla ei ole mitään isänmaata: »ubi bene ibi patria», se on rahamiehen sananparsi. Eikä mikään mahti ole niin lujasti järjestetty kuin juuri rahavalta. Yleismaailmallisuus on sen turvallisin alttari, ja itsekkäisyyden pohjalla kasvaa kansainvälinen viha ja voitonhimo. Se myy ja ostaa, vaihtaa ja kaupustelelee oikeutta ja kunniaa, se pitää tavarana henkisiä ja ruumiin voimia, määrää ja isännöi yhteiskunnassa kuin orjakauppias kaleerilaivalla. Mikään ei ole pyhää sellaiselle mahdollille, missä juutalais-sielu on vallalla. Jokaisen jalon sydämen sykkähdyksen ja ihanteellisen ajatuksen se tukehuttaa pilkkanaurullaan.

Sota on sellaisen vallan oivallinen ase. Mitä enemmän sotaa, sitä hävyttömämpi eroitus suuren rikkauden ja äärimmäisen köyhyyden välillä.

Kuinka huonoa ja rappiotaan kohti luisuvaa aineen valta on, sen todistaa meille paraiten se seikka, että mas-sat sen omaksuessaan syöksyvät ansiohulluuteen, tahto-vat lähimmäisen nälän ja hädän kustannuksella koota pääomaa, rikkovat lakia, pitävät oikeutenaan keinotella ja hyötyä. Aineellisuuden periaate voi turmella kokonai-set kansat ja nostaa itsekkyyden pohjattomaksi pahaksi.

Aineellisuus oli jo aikojen kuluessa sulattanut itseensä sen ainoan yleismaailmallisen henkisen yhteyden, kirkon, joka saattoi mitellä voimiaan sen kanssa.

Onhan uskonto jos mikään puhtaasti hengellinen mahti. Ihmisen suhde Jumalaan on pyhin ja läheisin, maailmalli-suudesta ja sen pyyteistä riippumaton. Kirkko oli otta-nut yhdistääkseen ihmiset keskenäiseen rakkauteen ja johdattaakseen heidät Jumalan lapsiksi, sulkeakseen tai-vaallisen Isän helmaan. Sen tehtävä oli hengellistä hege-moniasa, hengen valtiutta.

Mitä kirkosta sitten tuli?

Se ei tyytynyt hallitsemaan näkymättömässä valtakun-nassa, jossa ajallinen palkka jäi usein saamatta. Se tahtoi päästä osalliseksi maailmalliseen hyvään, rakkauteen, lois-toon, komeuteen ja valtaan. Se hankki munkkikunnil-leen suuria maa-alueita, aarteita ja rikkautta. Omaisuus tarvitsi aseellisen suojan ja aseilla voitiin omaisuutta li-sätä. Silloin oli jo helppo päästä valtaan, ottaa hengen herrana alamaisekseen kuninkaat ja keisarit, ja Kristuk-sen jälkeläisestä tuli maailman herra. Ihmisen sieluparka oli unohdettu liian halpana romuna, se myötiin muutamasa kolikosta, eikä synty enää ollut syntiä. Se oli kauppatavaraa.

Samalla kirkko olikin menettänyt hengellisen hegemoniasa, ja maallisen vallan kadottaminen seurasi myöhemmin.

Kirkko lakkasi olemasta ihmiskuntaa yhdistävä laitos. Uskovaiset jakaantuivat lahkoihin ja kunkin sielun suhde Jumalaan jäi yksilölliseksi asiaksi. Kristinopin jumalaiset totuudet eivät kuitenkaan huku aineellisuuden synnin tulvaan.

Toisella kansainvälisellä aatteellisella yhtymällä, sosialidemokratialla on tässä kirkon kohtalossa paljon vaarinotettavaa.

Oikeauskoisen sosialidemokratian tunnuslause on: »Kaikkien maiden köyhälistöt, yhdistykää!» ja sen taistelu koskee osaa kustakin kansasta. Kehityskäsitteen kannalta katsoen se on siinäkin suhteessa täysin oikeutettua ja tervettä. Jäljelle jääneen osan ihmiskuntaa on tartuttava kehityksen rattaaseen, kunnes se on päässyt edellä olevien tasalle. Kehityksen yhtenäisyys sitä vaatii. Yksilön vapautuminen, suuren kansanluokan kohottaminen on suunnaton voitto kokonaisuudellekin. Ja juuri tämä seikka tekee sosialidemokratisen liikkeen yleismaailmalliseksi ja voimakkaaksi, niin että se muutaman vuosikymmenen kuluessa on kohottanut ihmisarvoa enemmän kuin vuosisadat sitä ennen.

Mutta samassa määrässä kuin se liike kehittyy vallantavoittelijaksi aineellisuuden pohjalla, tahtoo porvarillisen vallan sijalle nostattaa köyhälistödictatuuriin, luopuen terveestä kansanvalta-periaatteestaan, samassa määrässä se lakkaa olemasta aatteellinen liike sekä kansainvälinen yleismaailmallinen pyrkimys.

Mitä parempaa olisi köyhälistödictatuuri, harvain valta, kuin ovat olleet muutkaan tyrannivallat? Se pyrkii aseiden avulla ryöstämään kaiken omaisuuden ja sotimaan muitakin valtoja vastaan. Eihän voitane väittää, että kolmas internatsionaali olisi mikään rakkauden liitto, jonka tarkoitus olisi ihmiskuntaa yhdistää tai uusia arvoja luoda. Päinvastoin. Se pyrkii köyhälistön nimessä luovuttamaan vallan keinoteliijoille hävittämisen, väkivallan ja sorron tarkoituksessa.

Vanha paha on saavutettu hyvin pian tällä tavalla entistä kaameammassa muodossa. Aatteellisesti köyhänä ja henkisesti tyhjänä se onkin pian tuhoava oman itsensä.

Uusi yhteiskunta ei voi syntyä suurempien etujen haallimisen avulla enempää yhdelle kuin toisellekaan kansan osalle, sen täytyy perustua uusien arvojen luomiseen ja kunkin yksilön oman edun uhraamiseen yhteisön hyväksi.

Uhrioppi on ikivanha totuus, ja se ilmenee kaikkien pakanakansojenkin uskonnossa. Olkoon jumala kivi, vesi, aurinko, eläin, ihminen tai suuri tuntematon, aina hänelle on uhri annettava.

Intialaisten Mahabharata sanoo: »Kun Jumala lähetti ihmissielut oman olemuksensa säteilynä maailmaan, loi hän samalla uhraamisen lain ja sanoi: 'Kasvakaa ja lisääntykää tämän kautta — olkoon se teidän onnenne, ravitkoon se valonhenkiä ja valonhenget ruokkikoot teitä — — sillä uhri ravitsee valonhenget ja heidän kauttaan toteutuvat teidän toivomuksenne. Sillä ken ottaa vastaan heidän antimiaan antamatta mitään vastalahjaa, on ryöstäjä. Siis, jos olet ensin antanut uhrisi valonhengille, niin nauti rauhassa loppu omaasi. Ravinnosta ihminen elää, mutta kaikki ravinto syntyy jumalallisuuden vuodattamisesta, jonka olemassaolo riippuu uhrista — uhria ei synny ilman työtä. Ken ei seuraa tätä elämän kiertokulkua elämässään maailmassa, hänen elämänsä kuluu hukkaan aistillisuuden maailmassa ja tuottaa pahennusta!»

Tämä uhrioppi sisältää yhteiskuntarakenteen perusajatuksen.

Samalla kun ihmiset heräsivät tajuamaan oman sielunsa, olivat he jo yhteiskunnallisesti niin kehittyneitä, että ymmärsivät uhrin välttämättömäksi hyvän ja onnellisen yhteisyyden luomisessa. Lähin oma etu oli hetkittäin uhrattava. Sehän aina tapahtuu hyvissä, tulevaa yhteiselämää tähtäävissä laeissa. Sen kautta kasvaa yhteisön etu monin verroin. Valonhengen, s.o. yhteisen edun henget elävät tästä uhrista ja kunkin toiveet täyttyvät. Se on: mitä enemmän me uhraamme esim. tieteelle, sitä nopeammin ihminen kirvoittuu henkisempään elämään. Meidän elin- ehtomme muuttuvat sellaisiksi, että niihin yhä vähemmän tarvitaan ihmisen ruumiillista, raskasta raatamista.

Ravinnosta ihminen elää, mutta kaikki ravinto syntyy jumalallisuuden vuodattamisesta, jonka olemassaolo riippuu uhrista.

Mitä on se jumalallisuuden vuodattaminen muuta kuin ihmisen henkinen voima, jonka luomistöistä me elämme, saamme leipämme.

Miten on tämä uhrioppi sovitettava meidän yhteisölliseen elämäämme?

Meille on tärkeätä pysähtyä tähän, sillä sen tunteminen johtaa rauhan pohjalle.

Ranskan vallankumouksen aiheuttajana oli yksilöllisen vapauden kaipuu, ihmisarvon kohottaminen, yksinvallasta ja kirkon kahleista kirvoittuminen. Mutta siinä oli vain itu yhteisöllisyyttä. Senpä vuoksi Pariisin köyhälistö havaitsikin, ettei vapaus, veljeys ja tasa-arvoisuus tuottanutkaan leipää. Sen jälkeen on sosiaalinen liike paljon syventynyt, laajentunut ja aineellistunut, mutta liian heikosti y h t e i s t y n y t. Yhteiskunnan syyksi pannaan kaikki onnettomuudet, epäkohdat ja kärsimykset. Yhteiskunnan on syy, kun kansalaiset ovat laiskoja, julmia ja valheellisia j.n.e. Yhteiskunta parka!

Mikä tuo tuntematon yhteiskunta sitten onkaan? Sinä ja minä, papit, sepät, paimenet ja koko kansako?

Niin, yhteiskunta on joka ikinen itse ja kaikki yhteensä.

Tuon vallankumouksen vaalilauseen 'vapaus, veljeys, tasa-arvoisuus' sijaan tahtoisin panna nykyisyyttä vastaavana: v a p a u s, e d e s v a s t u u, y h t e i s y y s.

Mitä ne sanat sisältävät?

Mitä on vapaus? Onko se riippumattomuutta, jonka mukaan minä saan tehdä mitä ikinä päähäni pälkähtää. Taluttaa lehmäni toisen rehevään niittyyn, soittaa pianoa keskellä yötä suuressa vuokratalossa, antaa ruokaloissa ihmisille terveydellisesti vaarallista ruokaa j.n.e. Ei suinkaan se ole vapautta, sillä siitä voi joutua kiikkiin. Onko se sitten vapautta, kun menen erämaahan perheineni ja otan muokkaamattoman maan kamarasta elatukseni kahden käden? Elän siellä riippumattomana kenestäkään niinkuin kettu, jänis, susi ja orava. Ei, ei se ole vapautta, se on perinpohjaista orjuutta. Ei siellä jää tilaisuutta sielun viljelemiselle, jos mieli leivässä pysyä. Ei siellä ole mitään valmista, kaikki on pienimmästä suurimpaan itse omin ruumiillisin ja henkisin voimin luotava. Ja se supistuu yhden ihmisen osalta hyvin vähään.

Tulemme sitten takaisin yhteisöön. Siellä on ihanat koulut lapsille, kirkot, konserttisalit, teatterit, kirjäs-

tot, kaikki ihmisen hengen ylentämiseksi. Kaupungeissa mukavat kulkuneuvot, valot, vesijohdot j.n.e. Itse voin oppia jonkun ammatin, vapaan valintani mukaan, tehdä siis mieluista työtä. Voin vapaasti sanoa sanottavani, ellei minua mikä miellytä yhteisössä. Se on vapautta!

Mutta miten nämä edut ovat syntyneet ja kehittyneet ja miten ne yhä edelleen saadaan paranemaan?

Siten, että edes vastuumme kasvaa. Meidän on annettava uhri, työn uhri siinä muodossa kuin se yhteisöä parhaimmin hyödyttää. Kunkin yksilön tulee tehdä työnsä mahdollisimman hyvin, ei palkan vuoksi, vaan rakkaudesta työhön ja olla alttiina uhriin. Surkuteltavaa on se työ, joka etsii vain palkkaansa. Se tyrehtyy omaan innottomuuteensa. Sen sijaan luopuu viisas työnsä hedelmistä, joiden nauttiminen pidättäisi häntä uuden luomisesta. Tällainen uhri ja edesvastuu on vapaaehtoista ja luomisen riemulla annettua.

Edesvastuu ei supistu vain omaan ansiotyöhöni. Yhteisö vaatii työnuhrin myöskin omaan hoitoonsa. Me olemme itsekukin korkeimman hallituksen osakkaita, lainlaatijoita j.n.e. Se edellyttää perinpohjaista kasvatusta monissa suhteissa. Voidaksemme vain valita kansanedustajat täytyy yksilöllä olla selvillä, mihin tehtäviin hän valitsee edustajan ja mihin tuo edustaja kykenee. Silloin hänen on itsellensä määriteltävä, mikä on kyky, ja sen mittakaavan mukaan toimittava. Ei puolueiden ja kiihoittajien mukaan, vaan omantuntonsa mukaan.

Hänen on uhrattava pikkuitsekin mukavuutensa. Hänen on mentävä neuvottelemaan, valitsemaan ja päättämään asioista ensin niitä tutkittuaan. Hänen on annettava melkein puolet aikaansa yhteisten asiain hoitoon. Vähemmällä ei nykyisen vapaan yhteisön tasapaino säily, vähemmällä emme voi sukeltaa kansan pohjakerroksiin ja nostaa sieltä aina uusia, tuoreita voimia edesvastuuta kantamaan.

Samalla kun kaikki kansalaiset tämän kautta tasaisesti kasvatetaan yhteisöä varten uhriin, on yhteisyys säävutettu, tasainen, ehyt kehitys, ja silloin olemme jo luoneet järjestyksen.

Järjestys on intohimojen hillitsemistä, rauhaa.

Kaikki tämä ei ole kuitenkaan mahdollista, ellei kansassa ole hyvä henki. Hyvä henki luo hyvät lait. Mutta mistä saamme hyvän hengen?

Suuret lain laatijat ovat kaikkina aikoina tunnustaneet siinä kohdassa ihmisvoimien riittämättömyyden ja turvautuneet jumalalliseen voimaan.

Kantin mukaan ei paremmuus ole saavutettavissa siitä, mitä teemme, vaan siitä, mitä inhimillinen luonto meissä ja meidän kauttamme vaikuttaa pakottaen meidät polulle, jonne emme itsestämme poikkeaisi. Sillä menestystä voimme toivoa vain inhimilliseltä luonnolta, taikka paremmin (koska korkein järki vaatii toteuttamaan tämän tarkoituksen) vain *k a i t s e l m u s* antaa meille varmuuden tuloksesta, joka koskee kokonaisuutta ja sen kautta osia.

Saman periaatteen mukaan on sota hänestä »das grösste Hindernis des Moralischen» (hyveen suurin este). Hän vaatii lieventämään sotaa vähä vähältä ja sitten saattamaan se yhä harvinaisemmaksi ja lopulta kokonaan lakkauttamaan.

Ikuinen rauha ei liene »keine leere Idee, sondern eine Aufgabe, die nach und nach aufgelöst ihrem Ziele beständig näher kommt» (ei tyhjä aate, vaan tehtävä, joka vähä vähältä ratkaistuna alati lähenee päämääräänsä).

Rauhan oppi tähtää tulevaisuuteen toimiessaan nykyisyydessä. Ja työ on etupäässä kohdistuva sisäiseen rauhaan.

Jokaisen kansalaisen tahto on valaistava ymmärtämään, että Suomi on yksi ja yhtenäinen valtio. Kunkin sisäisin tahto sanokoon:

»Minä säilytän omat kansalliset, henkiset ominaisuuteni, paikalliset oloni ja kansalaisteni luomat arvot. Niiden omistamisesta olen ylpeä. Oma kieleni on henkisen kehitykseni tuki, ja sen luoma sivistys velvoittaa.

— Minä tahdon olla tämän maan kansalainen, osallinen sen kehittämiseen, sen kohtaloihin. Minä tahdon, että tämä kansa on yksimielinen, voimakas, terve kansa, joka tästä lähin on aina oleva vapaa ja itsenäinen, luova oman

historiansa ja saava ansaitun osansa kansojen jakamasta oikeudesta.

— Kaiken tämän vuoksi olen valmis uhraamaan oman läheisimmän etuni luodakseni laajempaa yhteistä hyvää. Tahdon uhrata luokkapyyteeni, erikoisetuni, ennakkoluulon ja veljesvihani.»

Jos vastaus on toisenlainen, ei kansamme ole kypsytynyt eläväksi valtioksi. Syntyy vain valtiokoneisto, joka kestää sen nojalla, että mahtivoima, aseet, pitää sitä koossa.

Tiedämme hyvin, ettemme tätä vastausta ehkä vuosikymmeniin saa, mutta se ei estä siihen pyrkimästä.

Kysytään kaiketi: mitä käytännöllisiä keinoja Rauhaliitto käyttää pyrkimyksiään toteuttaessaan?

1) Työ olisi tähdättävä itsekasvatukseen rauhan ihmiseksi, yksilölliseen rauhaan,

2) lasten ja nuorison kasvatukseen,

3) lain laadintaan,

4) valistustyöhön yleensä.

5) Tiede, taide ja uskonto olisi saatava rauhanperiaatteita palvelemaan.

6) Sodan ihannoimista on vastustettava.

7) Kansainvälisen oikeuden merkitystä on selostettava ja tuettava.

8) Kansojen itsemääräämisoikeutta on tuettava (pikkukansojen tueksi).

9) On valmisteltava yleistä valtioiden aseista riisumista.

Me rauhan ihmiset tahdomme siis, että kansojen elämää ohjataan siveelliseen lakiin perustuvalla oikeudella ja järkipäisellä hyvällä tahdolla. Inhimillinen hyvä tahto on kohotettava kansojenkin tahdon yläpuolelle. Tämä kansainvälinen järjestö suojatkoon ihmiskunnan luomaa kulttuuria ja estäköön sodat.

Oman kansamme keskuudessa on herätettävä veljelistä kansalaisrakkautta, vapauduttava puoluekiihkosta ja luokkavihasta.

Ihmisen oikeus henkeensä ja työllä ansaittuun omaisuuteensa on oleva pyhä ja loukkaamaton. Kuolemanrangaistus on kaikkialla poistettava.

Tämä kaikki voi toteutua vasta silloin, kun itse totuus on päässyt vallitsemaan ihmismielissä. Yksilöt ja kansat

on saatava kunnioittamaan toisiansa. Me taistelemme aatteen aseilla poistaaksemme kansanluokkain ja rotujen välisen ylpeyden, nojautukoon se sitten tietämättömyyteen tai korkeampaan sivistykseen.

Lopullisesti on uusien elämänmuotojen luomisessa nojaututtava nuorisoon ja lasten kasvatukseen sekä aikuisten omaantuntoon.

Kaiken tämän kautta on kansassa kasvatettava hyvä henki. Ja siinä, missä eivät ihmisvoimat riitä, on turvaututtava jumalallisiin voimiin. Hengen valta on oleva ihmiselämän ohjaaja. Siellä, missä aatteen myrsky alkaa, siellä sydämet syttyvät, sielut heräävät tuntemaan oman voimansa. Kaikki aineellisuus ei sitä tulta kykene sammuttamaan, se kulkee kautta maailman, kunnes koko ihmiskunta on yksi ja jakamaton ja pysyväinen rauha on todellisuutta!

Hämeenlinna 1922 Arvi A. Karisto Oy:n kirjapaino

Hinta 3 mk.

